

Наші
презентації

ВСЕСВІТ. – 2013. – № 11-12

Черговий номер відкривається віршем “Доборолися, добалакались...” Ліни Костенко. “Кримські сонети” Адама Міцкевича, “Вибрані поезії” Поля Елюара, “Витоки світла” Василя Кепецине вміщені в рубриці “Поезія”, “Промова про гідність людини” Джованні Піко делла Мірандола – у рубриці “Скарбниця”. У рубриці “Проза” друкуються нарис Віктора Конопльова “Людина, яка оголосила війну війні”, повість Ашота Бегларяна “Стрибок” та оповідання “Дід Аршак” і “Зацькований птах” (“Літературний Карабах”), закінчення роману Чарльза Буковскі “Хліб із шинкою”, новела Луїса Матео Діеса “Мій дядько Сесар”, новела Хав’єра Маріаса “Весільна подорож”, оповідання Вахіда Газі “Олена”, п’єса Джівана Джанови “Незадовго до кінця світу”. У рубриці “Письменник. Література. Життя” виступають Віктор Лазарук (“Перекладаючи шедеври”), Олеся Хромейчук (“Львівський форум видавців: п’ять днів свята і хаосу”), Дмитро Дроздовський (“Тарас Шевченко – європейський романтик”), Олександр Кальниченко (“Український внесок у світове перекладознавство”), Богдан Завідняк (“До джерел естетики німецького романтизму: класики і романтики”), Катерина Криконюк (“Крізь призму множинності інтерпретацій: світ сучасного іранського мистецтва із Саміне Ростамбейгі”), Інна Пархоменко (“Марокканські враження”), Мей Сартон (“Переваги усамітненого життя”), Ростислав Чопик (“Чехи, Щигел і ложка дьогтю”), а також новини культури. На закінчення номера – оповідання Петра Шабаха “Півцарства за побрехеньку”.

І. Х.

ЖТ

ЖУРНАЛУ “КУР’ЄР КРИВБАСУ” – 20 РОКІВ!

Часопис “Кур’єр Кривбасу” з’явився у березні 1994 року. Уже два десятиліття очолюваний засновником, головним редактором Григорієм Гусейновим, друкує найкращі прозові та поетичні тексти, переклади з інших мов, літературно-критичні, мемуарні, публіцистичні, мистецтвознавчі статті. Натепер вийшло вже 292 число.

Значне місце в журналі посідають маловідомі українському читачеві твори письменників, які вимушено перебували поза межами України. Зокрема, “Кур’єр Кривбасу” першим опублікував більшість творів Тодося Осьмачки, Василя Барки, Ігоря Костецького, Емми Андіївської, Юрія Косача...

Журнал має традиційні розділи, до яких за багато років звик читач: “Тема”, “Проза”, “Поезія”, “Витоки”, “Універс”, “Постаті”, “SCRIPTIBLE”. Однією з найцікавіших стала рубрика, в якій публікуються твори наймолодшої літературної генерації. Рубрику багато років вів львівський письменник Василь Габор, а нині цю традицію продовжує письменник Олег Коцарев. У журналі кілька постійних рубрик, зокрема “Контурна карта” з подачею боснійських авторів від Катерини Калитко; київська перекладачка й письменниця Валерія Богуславська презентує твори єврейських письменників у рубриці “Хвіртка до загубленого саду”. “Кур’єр Кривбасу” в кожному числі розміщує інформацію про новинки книговидання – від 60 до 80 позицій, вважає за свій обов’язок розповідати про публікації в інших українських літературних часописах.

Щороку журнал визначає до десяти лауреатів, яким надається грошова премія. Слід зазначити, що “Кур’єр Кривбасу” – один із небагатьох літературних журналів в Україні, який на сьогодні платить авторам гонорари. Систематичні покажчики змісту журналу “Кур’єр Кривбасу” публікує Міністерство освіти і науки України разом із Національною парламентською бібліотекою. За двадцять років журнал змінив свій розмір, і сьогодні його обсяг – 400 сторінок із вишуканим дизайном формату А4.

Колектив редакції журналу “Слово і Час” щиро вітає зі славним двадцятиліттям свого літературно-критичного побратима, на сторінках якого із року в рік звертаються до читачів України і світу чимало й наших авторів і читачів.

Наша співдружність, спільна праця на літературно-науковій ниві міцніє й мужніє із року в рік, залучаючи широке коло читачів із України і світу до спільної творчої праці на благо й поширення світом Українського Слова. Сподіваємося й надалі зміцнювати нашу дружбу й наукову працю.

Наші
презентації

Наші
презентації

Історія української культури: У 5 т., 9 кн. – К.: Наукова думка, 2001–2013.

Завершено видання академічної “Історії української культури” у 5 томах, 9 книгах – вагомого фундаментального й унікального дослідження, в якому вперше в історії нашої держави системно викладається багатотомна історія української культури, її самобутність та зв'язки з іншими культурами, внесок української культури у світову культурну спадщину. Метою цього видання, що має загальнонаціональне значення, є сприяння реалізації державної культурно-інформаційної політики шляхом усебічного висвітлення всіх етапів вітчизняної історії культури, її подальшого дослідження, а також вивчення в системі Міністерства освіти України.

У першому томі багатотомного видання “Історія української культури” висвітлюються ранні періоди становлення національної культури – від заселення людиною теренів України до деструкції Київської держави під дією зовнішніх та внутрішніх факторів. Ця унікальна колективна праця охоплює культурні явища матеріального та духовного плану, що були на землях нашої держави впродовж майже 1 млн років. Таке масштабне панорамне бачення культурних процесів, фактів та артефактів, доповнене якісним ілюстративним матеріалом, здійснено вперше. Розкрито багатогранність складових модерної української культури, яка ввібрала в себе здобутки й спадщину праісторичної доби (первісна культура), Великої Скіфії, Античності (Боспорське царство, міста-поліси з інститутами демократії), Готської держави, Великої Булгарії, Хозарського каганату, України-Русі та Кримського ханату.

Другий том “Історії української культури” присвячено розвитку освіти, мистецтва й літератури, стану наукових знань на українських землях у XIII – першій половині XVIII ст. Визначено місце України в міжнародних культурних зв'язках, охарактеризовано внесок українського народу в скарбницю світової культури. У контексті загальноукраїнських культурних процесів проаналізовано роль міст у розвитку культури, стан шкільництва, організацію братств, виникнення й поширення друкарства, тенденції в архітектурі й будівництві, а також образотворчому й ужитковому мистецтву, літературі, пісенному фольклорі та музичному мистецтві. Доведено консолідаційну роль Києва як головного, хоч і з великими перервами, осередку творчих імпульсів і центру, де збиралися культурні діячі з усієї країни. Висвітлено культурно-національне відродження кінця XVI – першої половини XVII ст., ренесансні явища в культурному житті і процес формування культури бароко.

Третій том “Історії української культури” присвячений еволюції національного культурного процесу в другій половині XVII–XVIII ст. На широкому історичному тлі висвітлюються основні формовияви культурно-духовного життя тогочасної України: освіта, мистецтво, література, розвиток гуманітарних, природничих і технічних знань, книговидавнича справа, культурно-господарські пріоритети тощо. Увагу зосереджено на питаннях політичної і правової культури, на становленні державної та соціальної ідеології, еволюції світогляду й суспільно-політичної свідомості як окремих соціальних сфер, так і суспільства загалом. Розглядаються внутрішні зв'язки та закономірності українського культурного процесу, його місце у всесвітній культурно-історичній цивілізації.

Наші
презентації

Четвертий том "Історії української культури" (у 2-х книгах) присвячено розкриттю цілісного образу національної культури XIX ст., доби культурно-національного становлення в умовах позадержавності. Досягнення українського народу осмислюються на матеріалі традиційної культури, науки й освіти означеного періоду (1-а книга) та художньо-мистецьких надбань у галузях літератури, музики, театру, архітектури, образотворчого та декоративного мистецтва (2-а книга). Дослідницькі та щедрі ілюстративні матеріали 4 тому переконливо засвідчують, що зусиллями української наукової та художньої еліти XIX ст. вдалося не лише зберегти, а й розвинути національні традиції, створити українські наукові й мистецькі школи, забезпечити активну участь в європейському мистецькому процесі.

Часовий відрізок, розглядуваний у завершальному, п'ятому томі "Історії української культури" (у 4-х книгах), охоплює період XX – початку XXI ст. Перша і друга книги містять історичний нарис етапів розвитку української культури від початку XX ст. до сьогодення, а також огляд змінюваного протягом десятиліть стану української мови, вагомих надбань національного мистецтва та архітектури. У третій і четвертій книгах представлено культурологічний аспект поступу в галузях соціогуманітарних, точних та технічних наук, зроблена спроба з'ясувати загальнокультурне значення національних наукових відкриттів та технічно-цивілізаційних здобутків. Значну частину третьої книги присвячено питанням збереження, відтворення, функціонування й збагачення культурних феноменів та структур.

Дослідження драматичних процесів, що відбувалися впродовж XX ст. у багатьох культурних сферах та в українській культурі в цілому, а також панорамний огляд стану культури доби незалежності України в завершальній, четвертій книзі підсумовують її багатовікову історію, окреслену у книгах попередніх томів, переконливо засвідчують значущість української культури у світовому культурному розвитку.

Віктор Бурбела

Наші
презентації

ВСЕСВІТ. – 2014. – №1-2

Спеціальний польський номер відкривають поети Константин-Ільдефонс Галчинський, Владислав Броневський, Урсуля Козьол, Єжі Фіцовський, Віслава Шимборська, Зофія Заремб'янка. У рубриці "Проза. Драма" надруковані повість Марека Бенчика "Книга обличчя", шість оповідань Славоміра Мрожека, роман Єжи Пільха "Тисячі спокійних міст", оповідання Даріуша Бітнера "Початок", Павела Гюле "Стіл", п'єса Веслава Мисливського "Реквієм для господині". У рубриці "Письменник. Література. Життя" зі своїми статтями й есеями виступають Юрій Андрухович ("Поляки. З перспективою наближення"), Оксана Пахльовська ("Поїзд у Варшаву"), Олександра Братчук і Анатолій Івченко ("Переклади з української мови польською мовою з 1991 до 2012"), Микола Рябчук ("(Не)можливість діалогу"), Дмитро Дроздовський ("L'enfant terrible польського модернізму. Witkasu"), Роман Лубківський ("Поет із сузір'я, найближчого до нас"), Наталія Сидяченко ("Про визначальні риси поета і поезії"). Наприкінці номера – бібліографічний опис "Полоністичні публікації в журналі "Всесвіт" (2001–2013 рр.).

ТАЦЦЯНА КАБРЖЫЦКАЯ

Дзве Радзімы
- Украіна і Беларусь -
пад міратворчымі
крыламі буслоў

Наші
презентації

Кабржыцкая Т. Дзве Радзімы – Украіна і Беларусь – пад міратворчымі крыламі буслоў: нацыянальныя гісторыка-культурныя міфы, ідэйна-эстэтычныя пошукі ўкраінскай і беларускай літаратур / Таццяна Кабржыцкая; прадм. М. Мушынскага, А. Лойкі; паслясл. М. Хмяльніцкага. – Мінск: Кнігазбор, 2011. – 448 с.

У книжцы досліджена складныя пытанні білорусько-украінскай культурнай взаемадзейнасці, висвітлено этапы нацыянальнага самовизначення украінців і білорусів, ідэйно-эстэтычны пошукі нацыянальных літаратур. Навукова аналітычнасць авторскіх пошукаў поеднае традыцыйны і новыя доследніцкія концепцыі. У выданні порушаны праблемы тэорыі мистецкага перекладу, поданы напрацаванні аўторкі як перекладача з білоруськоў мовы на украінскаў. Першы раздзел прысвечаны доўі Кіўскаў Русі, другі – перебуванню білорусів та украінців у складі Вялікаў Князьства Літовскаў і Речі Пасполітоў. Трэці раздзел – “Класіка і сучаснасць” – охоплюе перыяд від XVIII до другоў паловіны XX ст. Тут ўмешчаны папулярныя нарысы і тэматычныя статты про І. Котляревскаў, Т. Шевченка, І. Франка, Лесю Украінку, В. Бикова, а таўож кампаратывны развідкі, прысвечаны, зокрема, білоруськаў драматургії та украінскаў театральнаму жыттю XIX ст., рэцэпції прозы В. Стефаніка в білоруськаў літаратурі, творчості М. Богдановіча, Янкі Купалі, М. Рільскаў, Л. Костенка, І. Шамякіна, В. Яворівскаў і ін.

О. Б.

Кабржыцкая Т. В., Хмяльніцкі М. М., Дзюкава Э. Ю.
Фальклор і літаратура: феномен беларуска-польска-ўкраінскага культурнага сумежжа / Т. В. Кабржыцкая, М. М. Хмяльніцкі, Э. Ю. Дзюкава; пад рэд. Т. В. Кабржыцкай. – Мінск: Кнігазбор, 2011. – 184 с.

У виданні досліджено феномен культурного помежів'я трьох слов'янських народів. Автори розкривають значення фольклорних чинників у розвитку художніх літератур, зупиняють увагу на контактено-типологічних зв'язках національних культур і їхніх окремих представників, висвітлюють місце фольклору в сучасній житті суспільства.

Видання підготовлено з урахуванням вимог до літератури, рекомендованої в ролі навчальних посібників для вишів Білорусі.

Перший розділ висвітлює білорусько-польсько-українське літературне помежів'я як соціокультурний феномен. Другий розділ присвячено загальнотеоретичним питанням взаємодії міфології, фольклору й літератури. У третьому розділі йдеться про скандинавський слід у культурах східних слов'ян, зокрема про скандинавські саги як джерело відомостей про слов'янську визвольну місію київського князя Атили, про Тура як білоруського героя північного походження. Четвертий розділ присвячений східним слов'янам і полякам у геокультурному просторі середньовіччя. П'ятий розділ – "Бароко і народна творчість" – містить, зокрема, розділи про українське козацтво й українську народну пісню. Шостий розділ висвітлює роль фольклору в європейській літературі й культурі XIX ст. Сьомий розділ присвячено фольклорній парадигмі слов'янських культур новітнього часу, зокрема драматургії та прозі.

Наші
— презентації

Намі
презентації

Кабржыцкая Т. В., Хмяльніцкі М. М., Дзюкава Э. Ю.
Нарысы суседзнаўства: Украіна, Польшча ў прасторы і часе вачыма беларусаў: Знакавыя адметнасці міфалогіі, фальклору, культуры, нарадазнавчых канцэптаў мастацкага твора / Т. В. Кабржыцкая, М. М. Хмяльніцкі, Э. Ю. Дзюкава; пад рэд. Т. В. Кабржыцкай. – Мінск: Кнігазбор, 2012. – 220 с.

Розглянуто історію становлення етнокультурних, національних рис українців, поляків, білорусів від стародавніх часів до наших днів. Традиційно-ужиткове, образотворче, театральне мистецтво, міфологія, фольклор, національні письменства досліджуються у щільному зв'язку з тими процесами, які відбувалися в Західній і Центральній Європі. Курс порівняльного народознавства сформований відповідно до історико-культурних епох. На основі виявлення показових фактів, явищ, діяльності визначних представників творчої інтелігенції подано характеристику кожної естетико-культурної парадигми часу. Запропоновано інструментарій пізнання національно-неповного й загальногуманістичного при комплексному дослідженні процесів міжнародних комунікацій. Книжка містить невеликі оглядові розділи про класиків національних літератур, зокрема Т. Шевченка, А. Міцкевича, І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, І. Франка, Б. Пруса, В. Реймонта, С. Виспянського, Лесю Українку та ін.

О. Б.

Наші
презентації

**Мае браты, мае суседзі: творы пісьменнікаў
блізкага замежжа: для сярэд. і ст. шк. узросту /
Уклад., уступ. арт. Т. Кабржыцкай і В. Рагойшы. –
Мінск: Маст. літ., 2008. – 2008. – 751 с.
(Бібліятэка школьніка).**

До збірнака ввійшли кращі білоруські переклади творів українських (І. Котляревський, Т. Шевченко, І. Франко, М. Коцюбинський, Леся Українка, В. Стефаник, П. Тичина, М. Рильський), польських (А. Міцкевич, Ю. Словацький, Ю. Крашевський, Е. Ожешко), латиських (Я. Райніс), литовських (К. Донелайтіс) і чеських (Б. Нємцова) письменників, пропоновані для обов'язкового вивчення сучасною програмою з білоруської літератури (2007). Книжка може зацікавити й широке коло читачів.

Серед пропонованих творів Т. Шевченка – "І мертвим, і живим, і ненарожденним...", "Кавказ", "Заповіт" (в оригіналі й у численних перекладах), IV і V розділи поеми "Царі". Оригіналом і варіативними версіями презентовані також вступ до поеми "Пан Тадеуш" і вірш "До Німана" А. Міцкевича. Подано також скорочені версії "Лісової пісні" Лесі Українки, "Гражини" А. Міцкевича, творів Ю. Крашевського ("Папери Глинки") й Е. Ожешко ("Хам", "Зимового вечора", "Романиха"). Як зазначають упорядники, більшість текстів сьогодні важкодоступні навіть для фахівців, окремі з них у білоруському перекладі надруковані вперше.

О. Б.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Том 1

Історія української літератури: У 12 т. – К.: Наук. думка, 2013. – Т. 1. – Давня література (X – перша половина XVI ст.). / НАН України; Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка; редкол. В. Дончик (голова) [та ін.] : Передмова М. Жулинського. Наукові редактори: Ю. Пелешенко, М. Сулима. – 840 с.

Нова дванадцятитомна “Історія української літератури” подає розгорнуту панораму зародження й розвитку вітчизняного письменства X – XXI ст., його родових, жанрових і художніх форм, унікальних пам’яток і письменницьких особистостей. Видання трактує історію нашої словесності як цілісний тисячолітній процес, як живий еволюційний рух слова й думки, спрямований на утвердження національно-духовної та державної ідентичності, невтомний пошук гармонійної взаємодії між людиною і соціумом, між Україною і світовою цивілізацією.

У передмові до видання М. Жулинський окреслює загальні риси й тенденції національного літературного процесу різних епох і характеризує його зв’язок з історичним розвитком українського народу. Він, зокрема, наголошує: “Особлива функція літератури як духовно рушійної сили полягає у повсякчасному плеканні історичної свідомості, що вкорінена у ґрунт буття народу, оживлює пам’ять і виносить її за горизонт індивідуального досвіду. А це насамперед стосується літератури української, яка століттями пробивала шлях до повної свободи самовираження і, попри всі утиски, заборони, пригнічення, накопичувала духовний потенціал нації” (6). Стисло розглядаючи відповідні історичні процеси, автор констатує: “Важливим свідченням національного відродження України було формування єдиного загальноукраїнського літературного процесу, яке припало на 50–60-ті роки XIX ст., коли активізувалося літературне, культурно-мистецьке й освітньо-просвітницьке життя у Східній Галичині, Буковині та Закарпатті” (12). На початку XX ст. для науковців-гуманітаріїв стало очевидним, що “українці зберегли спільну і єдину етнічну культуру, мову, історичну територію, спільні історичні міфи та історичну пам’ять і на цій основі сформували національну систему базових цінностей та орієнтацій. Завдяки культивуванню поетичного простору, за Ентоні-Д. Смітом, засобами літератури і мистецтва відбувалася загальнонаціональна культурна мобілізація, здійснювалося формування суспільних настроїв і переживань, інспірувалося пробудження історичної пам’яті, національної ідентифікації” (17). Водночас автор передмови не заперечує й фатального впливу тоталітарної доби на історію вітчизняної культури, того факту, що “загалом XX століття в історії України характеризується, по суті, вилученням з історико-культурного контексту національного духу, національних первнів, мови, традицій. У кращому разі вони використовувалися як декоративний елемент у творенні ідеологем, пропагандистських кліше, новочасних міфологем” (18). На думку М. Жулинського, входження України “в еру універсальної планетарної цивілізації не лише передбачає інтегрування в європейську культурну систему”, а й має на меті збереження в умовах глобалізації та уніфікації своєї літературно-мистецької спадщини, свого цивілізаційного образу, його унікальності” (19).

Наші
презентації

Згідно із сучасними історичними студіями, досвід минулого пов'язаний з інтересами суспільного поступу “передусім у царині культурного орієнтування та формування національної ідентичності” (20). Особлива роль вітчизняної літератури в цьому процесі визначена тим, що “національна самоідентифікація українців багато в чому відбувалася завдяки естетичному самоусвідомленню” (20). Тому “історик літератури прагне аналітично увиразнити змістову якість національного духу, який завдяки креативній діяльності письменника з'являється через мовне самовираження в естетичній якості” (21).

У вступі до першого тому (автори – П. Білоус і Ю. Пелешенко) подано аналітично-синтетичний огляд студій над середньовічним письменством від давнини до сьогодення. Посилаючись на М. Грушевського, автори вступу також наголошують на тому, що “сучасні українці є прямими нащадками східнослов'янських племен полян, деревлян, сіверян, угличів, тиверців, дулібів, які здавна проживали на своїх предковичних землях” (49). “Сучасне вивчення української середньовічної літератури, – сказано у вступі, – виносить на порядок денний її постколоніальне прочитання” (50). Тому до вітчизняної історико-літературного процесу зараховані киянин Серапіон Володимирський, анонімний галичанин – автор “Життя Олександра Невського”, митрополити Кирило II, св. Петро Ратенський, чернігівець за походженням святий Олексій Б'яконт. “Важливою ознакою українськості багатьох середньовічних творів, окрім особливостей поетики, є їхня киевоцентричність, яка виразно відчувається в літописанні, деяких пам'ятках ораторсько-учительної прози, у “Слові о полку Ігоревім” та у “Слові про погибель Руської землі” (50).

“Основоположними для української середньовічної літератури того часу поставали поняття традиції, зразка, норми. Середньовічні автори вбачали у Святому Письмі – Біблії – не просто джерело вищої істини стосовно значень слів або словесних конструкцій, а й зразок для наслідування та ідеал риторичного мистецтва. Відповідно, наслідування сакральних та авторитетних текстів ставало риторичним засобом. <...> Нормативність як характерна риса середньовічного письменства засвідчувала прагнення зберегти гармонію, встановлену у світі Богом. Саме дотримання норм, побудова творів і зображення героїв за усталеною схемою і вважається основною умовою майстерності середньовічного автора” (50-51).

У першому томі докладно розглянуто біблійні, богослужбові книги, апокрифи, перекладні проповіді, широко репрезентовано гімнографію доби Київської Русі. Автори відмовилися від розділу “Науково-природнича література”, який неодмінно фігурував у працях радянської доби. Натомість уточнено, що “Шестодневи” і “Християнська топографія” Козьми Індикоплова – це насамперед космологічні твори, котрі містять роз'яснення тогочасних уявлень про світобудову, а “Фізіолог” висвітлено в окремому розділі, бо головне завдання тексту цієї пам'ятки катехітичне – навчання основ християнської віри. Запропоновано нове окреслення жанру “Слова о полку Ігоревім”.

До новаторських моментів у томі належать докладний розгляд літератури другої половини XIII – першої половини XVI ст., яка в історіях українського письменства, виданих раніше, проаналізована досить побіжно. До наукового вжитку вперше введено імена київських митрополитів-проповідників Максима, Теогноста, Петра Ратенського, Олексія Б'яконта, Спиридона. Докладно розглянуті твори Кипріяна, Григорія Цамблака, Фотія Монемвасійського, отця Іоанна. Чимало уваги у виданні приділено перекладній літературі, що успішно розвивалася на українських землях у добу Середньовіччя. Зокрема, широко представлені тогочасні збірники, деякі з них у попередніх історіях літератури не згадані, також докладно розглянуто низку повістей, частину з яких уперше введено до наукового обігу.

Автори першого тому – відомі українські медієвісти Ю. Пелешенко, В. Сулима, О. Александров, Г. Павленко, Т. Трофименко, Є. Джиджора, архієписком Ігор (Ісиченко), М. Трофимук, М. Корпанюк, Я. Мишанич, Р. Ткачук, О. Сліпушко, Д. Сироїд.

О. Б.